

ΗΛΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

Α'.

ΔΥΟ ΤΕΚΝΑ ΚΑΡΟΛΟΥ ΤΟΥ Α'.

Υπὸ τῆς Κ. ΛΟΥΙΖΗΣ ΚΟΛΕΤ.

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

(συνέχεια ἴδε φυλλ. Θ'.)

Μολοντοῦτο κατὰ τὰς πρώτας τῆς ἐδῶ ἀρι-
ξιώς τῆς ἡμέρας ἐνεθαρρύνθη ὁπωσοῦν, διέθεσε
τὸ δωμάτιόν τῆς εἰς τρόπον ὥστε νὰ μένη ἐκεῖ
μεμονωμένη καὶ ἥσυχος· ἐπὶ τινος σανίδος ἔθεσε
διάφορα βιβλία γαλλικά, ἀγγλικά καὶ λατι-
νικά, ἅτινα τῇ ἀφείθησαν, διέθεσε τὴν τράπε-
ζαν παρὰ τὸ παράθυρον καὶ καθ' ἐκάστην ἔ-
γραψε διὰ πολλὴν ὥραν· τὴν δὲ κλίνην τῆς ἐ-
πεθύμησε νὰ θέσωσιν εἰς τρόπον ὥστε κατα-
κλινομένη νὰ εὐρίσκηται ἀπέναντι τῶν ἐπάλ-
ξεων· καὶ ὅτε ἠσθάνετο ἑαυτὴν λίαν ἀδύνατον,
τότε ἔμενε κλινήρης δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, τοὺς
ὀφθαλμοὺς ἔχουσα προσηλωμένους εἰς τὸ ὁλέ-
θριον παράθυρον.

Τῇ μεσιτείᾳ τῆς προμητορὸς μου τῇ ἠνοίχθη
καὶ τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ ὁ βασιλεὺς Κάρολος ἦν
φυλακισμένος καὶ οὕτινος λείψανά τινά μόνον
τοῦ δεξιοῦ τοίχου ἀπομνέσκουσιν εἰσέτι. Τὴν
πρώτην ἡμέραν καθ' ἣν εἰσῆλθεν ἐν αὐτῷ, νέα
ἔχουσε δάκρυα, καθότι ἐφάνταζετο διερχομένης
διὰ τῶν τειχῶν ἐκείνων τὰς τιμωρίας καὶ ἐξου-
τελισμοὺς οὓς ὑπέμεινεν ὁ βασιλεὺς πατὴρ τῆς.
Μοὶ ἐρέθη ὅτι οἱ ἠθικαὶ πόνοι καταναλίσκουσι
τὴν ζωὴν ταχύτερον τῶν φυσικῶν, καὶ τὸ πι-
στεύω· καθότι ἡ ἱστορία τῆς πριγκηπίσσης Ἐ-
λισάβετ τὸ μαρτυρεῖ. Καὶ μ' ὅλον τοῦτο αὕτη
ἐπεθύμει νὰ ζήσῃ, νὰ ζήσῃ διὰ τὸν μικρὸν τῆς
Ἑρρίκον ὅπως ἐκπαιδεύσῃ αὐτὸν κατὰ τὴν ἰε-
ράν ἣν πρὸς τὸν πατέρα τῆς εἶχε δώσει υπό-
σχεσιν.

Τὸ δωμάτιον τοῦ βασιλέως, τῇ βοηθείᾳ καὶ
τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μεταβλήθη εἰς εὐκτήριον· κατὰ
δὲ τὴν ἀνοιξὴν ἔφερον ἐκεῖ ἄνθη ὡς γίνεται καὶ
ἐπὶ τῶν μνημείων. Ἀμρότεροι ἀνεγίνωσκον τὴν
ἀγίαν ἐκείνην Γραφὴν ἣν ὁ πατὴρ τῶν εἶχε τη-
ρήσει μέχρι τέλους, καὶ ἦν ἀνεγίνωσκον ὡν φυ-

λακισμένους εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Ἐβλεπέ τις αὐ-
τὴν περιπαθῶς ἔμπροσθεν διὰ τὸν περιπόθητον
ἀδελφόν τῆς! Καὶ μέχρις ὅτου εἶχε τὴν δύνα-
μιν, τὸν ἔκαμνε νὰ ἀπαγγέλλῃ καθ' ἐκάστην στί-
χους λατινικοὺς, τῷ ὠμίλει περὶ τῆς ἱστορίας
τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ ἄλλων μεμα-
κρυσμένων τόπων. Ἐνῶ δ' ὁ μικρὸς δοῦς κατε-
γίνετο περὶ τὴν γραφὴν τῶν μαθημάτων του,
αὕτη εἰργάζετο πάντοτε, ἔκαμνε λευκὰ καὶ ἀ-
πλᾶ περιλαίμια δι' ἑαυτὴν καὶ τὸν ἀδελφόν τῆς·
ἀλλ' ἡ ἐργασία τῆς θελόνης τὴν ἐκούραζε, τῇ
ἐπροξένει μεγάλην δύσπνοιαν καὶ ἐπὶ τοῦ ὠ-
ραίου καὶ ὡχροῦ προσώπου τῆς ἀνεφάνοντο
σταγόνες ψυχροῦ ἰδρώτος.

Εἰς μάτην ἡ καλὴ τοῦ δεσμοφύλακος γυνὴ
τὴν παρεκάλει νὰ διακόψῃ τὴν διπλὴν ταύτην
ἀπασχόλησιν· αὕτη τῇ ἀπεκρίνετο, «Δὲν δύνα-
μαι νὰ ἀφήσω τὸν ἀδελφόν μου ν' αὐξάνῃ ἐν
τῇ ἀμαθείᾳ, ὀφείλω νὰ ὑπηρετῶμαι μόνῃ μου
καθότι οἱ δῆμιοι τοῦ πατρός μου οὕτως ἀπε-
φάσισαν». Οὐδεμίαν ἐλπίδα καθυστάζει τὸ κακὸν
ὅπερ τὴν κατέτηκε καὶ ὡς ἐκ τούτου κατέστη
ἀνίατον· ἔτι δὲ πλέον, ἐπειδὴ ἠγνόει καὶ τὴν
τύχην τῆς τε μητρός καὶ ἀδελφοῦ τῆς οὔτινες
τὴν εἶχον ἀκολουθήσει· ποῦ εἰσὶν οὗτοι; καὶ ἂν
ἦσαν ἐλεύθεροι, πῶς δὲν ἤρχοντο πρὸς ἐλευθέ-
ρωσίν των; — ἠσθάνετο ἑαυτὴν ἐπιθάναντον
καὶ οὐδέποτε διέφυγεν ἀπ' αὐτῆς ἀναστεναγμός·
ὠμίλει δὲ περὶ τοῦ ἀληθοῦς μεγαλείου τοῦ Χρι-
στιανοῦ, τῆς συγχωρήσεως τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν,
ἔργα ἅτινα εἶχε διδάχθῃ παρὰ τοῦ βασιλέως
πατρός τῆς, εἰς τρόπον ὥστε μεγάλως διήγειρε
τὸν θαυμασμόν τῶν ἀκροωμένων.

Περὶ τὰ τέλη Μαΐου ἡ νῆσος ἦν πλήρης ἀν-
θέων καὶ χλόης· οἱ μικροὶ δεσμῶται δις τῆς
ἡμέρας περιεδιάβαζον ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων καὶ
ὀπλοστασίου, προστιμῶντο δ' ὡς πρῶται διὰ τὰ
τὸ παράθυρον ὅπερ πρωτίστως πάντων τοὺς ἐ-
φείλκεν, ἄσον καὶ διὰ τὴν ὠραίαν τῆς πεδιά-
δος θέσιν τὴν ἐπεκτεινομένην κάτωθεν αὐτῶν.
Οἱ ὀφθαλμοὶ των ἔχαιρον σκιάν τινα ἐλευθερίας!
Ἐβλεπον τὰς ὠράϊας ναῦς διερχομένας τὴν θά-
λασσαν καὶ ἐπὶ τῶν πλησίον γαιῶν εθεώρουν
τὰς ἐργασίας τῶν χωρικῶν, τὰς πανηγύρεις
καὶ χοροὺς τοὺς γινομένους ἐν τῷ μικρῷ χωρίῳ
τοῦ Καρισθροῦ, καί μιν παρὰ πόδας τῶν ὀχυ-
ρωμάτων. — Ἠραίαν τινὰ ἡμέραν εἶδον διερχό-
μενον γάμον τινά, ὅλοι οἱ χωρικοὶ καὶ χωρικά
παρηκολούθουν τοὺς νεονύμφους, ἡδὸν καὶ πρὸς
τημὴν ἔφερον ἀνθοδέσμας. Ὅταν εἶδον τοὺς βα-

σιλόπαιδας καθημένους κατηρώς ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων, ἔπαυσαν τὸ ἄσμα των καὶ χάριν σεβασμοῦ ἔρριψαν πρὸς αὐτοὺς τὰ ἄνθη των. Τότε ἡ πριγκήπισσα Ἑλισάβετ ἀποσπάσασα τοῦ κόλπου της χρυσοῦν τινα σταυρὸν, κύψασα, τὸν ἔρριψε πρὸς τὴν σύζυγον.

Ἀλλοτε, πρὸς τὸ ἑσπέρας, ἤκουσαν ναύτας ὁδηγοῦντας λέμβον καὶ ἄδοντας ἐκ συνηθείας τὸ ἄσμα *God save the King* (Θεὸς σῶσον τὸν βασιλέα). Τὸ ἤχον ἄσμα ἔφθανε μέχρις αὐτῶν φερόμενον ὑπὸ τῆς θαλασσίας αὔρας. — «Ἀκουσαν, ἐκραύγασεν ἡ νέα πριγκήπισσα, εἰσὶ τινες εἰσέτι ἀγαπῶντες τὸν πατέρα μας!» — Καὶ αἰσθανομένη ἑαυτὴν εὐτυχῇ κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην, ἐνηγκαλίσθη περιπαθῶς τὸν ἀδελφόν της.

Ἡ τοῦ χειμῶνος κατήφεια εἶχε παρέλθει· τὸ θέρος ὠρίμαζε τοὺς σίτους καὶ καρπούς· τὰ νέφη ἐξεδιώκοντο ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ τὸν οὐρανόν, ἡ δὲ γῆ ὠραία καὶ μεδιώσα ἀνεδλάστανεν ἀπανταχοῦ. Ὅταν ἡ φύσις εἶναι ἐν εὐθυμίᾳ δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχωσιν οὔτε ἀσθενεῖς, οὔτε δυστυχεῖς, καὶ ὁμοῦ δὲν ἔχει οὕτως. «Ὁ χυμὸς ὅστις δίδει τὴν ζωὴν εἰς τὰ φυτὰ δὲν εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ ἐκείνον ὅστις τὴν δίδει εἰς ἡμᾶς, ἔλεγεν ἡ πριγκήπισσα Ἑλισάβετ, ἢ τε δυνάμεις μας καὶ ἀδυναμία μας ἐξ ἄλλης ψυχῆς προέρχονται». Εἰς μάτην τὰ ἄνθη ἀνέπεμπον περὶ τὴν φυλὴν της τὴν γλυκαίαν αὐτῶν εὐωδίαν· εἰς μάτην τὰ πτηνὰ ἔφαλλον ριιθῶς καὶ ἴσταντο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της, ὁ Ὠκεανὸς ἐπεδείκνυε τὰ ὠραῖά του κύματα κεχρυσωμένα ὑπὸ τοῦ ἡλίου, αἱ δὲ ἐρημικαὶ πίτνες, ὡς εἰκὼν τῆς νεότητος, ἀνυψοῦντο ἀγέρωχοι· ἡ ἀσθενὴς καὶ ἀδρά αὐτῆς κατασκευὴ ἐκυρτοῦτο ἡμέραν παρ' ἡμέραν. Παρὰ τὴν ζωογόνον τῆς ἀνοίξεως θερμότητα, τὸ πρῶτον της ἦν πάντοτε ὠχρὸν ὡς ἡ πίπτουσα χιών καὶ ἂν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶχε κεκλεισμένους, τοὺς μαύρους, ἐκφραστικούς καὶ ὠραίους ὡς τοὺς τῆς μητρὸς της, ἤθελέ τις τὴν ἐκλάβει ὡς νεκράν.

Ἡμέραν τινὰ ἐνῶ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ της ἔκαμνε τὸν συνήθη ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων περίπατον, ἐπικηδεῖον ἄσμα ἠκούσθη πλησιάζον. Μακρὰν εἰς τὴν ὑπ' ἀνθέων κεκλυμένην ἀτραπὸν, διήρχετο κηδεῖα, νεᾶνις δεκαπενταετῆς ἔκειτο νεκρά ἐπὶ τοῦ φερέτρου. Οἱ παρακολουθοῦντες ἐκλαῖον θερμοῖς δακρύοις. — «ὦ! μὴ κλαίετε, ἐκραύγασεν ἡ πριγκήπισσα Ἑλισάβετ, ἡ εὐδαιμονία καὶ ἀνάπαυσις εἰσὶν ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Θεοῦ. — Ἐκτοτε ἡ τοῦ δεσμοφύλακος

σύζυγος δὲν τὴν κατέλιπε, τὴν παρηκολούθει δὲ πάντοτε εἰς τοὺς περιπάτους της, καθότι τοσοῦτον ἀδύνατος ἦν, ὥστε εἰς κάθε της βῆμα ἐφαίνετο ὅτι ἐμελλε νὰ πέσῃ.

Κατὰ τὰς πρώτας τοῦ αὐγούστου ἡμέρας τὸ καταναλίσκον αὐτὴν κακὸν ἔλαβε γιγαντιαίας διαστάσεις, ὥστε ὑπεχρεώθη νὰ παραιτήσῃ τοὺς ποθητοὺς αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων καὶ τῆς αὐλῆς περιπάτους· ἔκτοτε δὲν κατέλιπε τὸ δωμάτιόν της, ὅπερ ἐστὶν αὐτὸ τοῦτο ἐν ᾧ εὐρισκόμεθα καὶ ὁμιλοῦσης ἡ φωνὴ της καθίστατο τόσον βραγχνὴ ὥστε συνεκίνει καὶ τὸν ψυχρότερον ἀκροατήν. Ἐνῶ ἐκοιμᾶτο, ὁ ὕπνος καθησύχαζε καὶ κατεπράυνε μὲν πρὸς στιγμήν τὸ καταβροχθίζον αὐτὴν κακόν, ἀλλ' ὁ βῆξ τὴν ἐτυράννει, καὶ κατὰ πᾶσαν πρωΐαν ἡ σύζυγος τοῦ δεσμοφύλακος εὗρισκεν αὐτὴν ἰσχυρότεραν καὶ ὠχρότεραν. Προσεπάθει δὲ πάντοτε νὰ διδάσκῃ τὸν ἀδελφόν της νὰ ἀναγινώσκῃ τὰ ἀγαπητὰ του βιβλία, νὰ γράφῃ πᾶν ὅ,τι ἐπὶ ζωῆς τοῦ ὑπέφερε, καὶ ὅταν δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ τοῦτο χωρὶς νὰ ὑποφέρῃ μεγάλως, μετὰ μεγίστης ἀταραξίας ἔλεγεν. «Ἀς ὑπομείνωμεν!» — Ἀν αἱ φροντίδες καὶ ἐπιμέλειαι ἠδύναντο νὰ θεραπεύσωσιν αὐτὴν, ἤθελέ τις εἶπει ὅτι ἡ γυνὴ τοῦ δεσμοφύλακος τὴν ἔσωσεν, ἀλλὰ τὰ πάντα ἀνωφελῆ! μὲ τὴν πτώσιν τῶν φύλλων πᾶσα ἐλπίς ἀπώλετο.

Πρωΐαν τινὰ (τὴν 8 Σεπτεμβρίου 1650) ἡ προμήτωρ μου εἰσῆλθε περὶ τὴν συνήθη ὥραν ἐνταῦθα φέρουσα τὸ κύπελλον τοῦ γάλακτος ὅπερ ἔπινεν ἡ πριγκήπισσα ἀνὰ πᾶσαν πρωΐαν ἅμα ἐξεγείρετο, ἀντὶ δὲ νὰ εὕρῃ αὐτὴν ἐπὶ κλίνης βήχουσαν, τὴν εἶδεν ἐξηπλωμένην καὶ ἀκίνητον, μὲ τὴν ὠραίαν της κόμην λελυμένην καὶ διασκορπισμένην ἐπὶ τοῦ ἄβρου αὐτῆς τραχήλου, μίαν δὲ τῶν παρειῶν της ἔχουσαν ἐπὶ τῆς ἀδιασπάστου ἀγίας Γραφῆς, ἣν πιθανῶς ἀνεγίνωσκεν ἐξηπλωμένη, καὶ μετὰ τῶν χειρῶν της κρατούσων γεγραμμένον χαρτίον. Οὐδεμίαν νοή διήρχετο διὰ τῶν χειλέων της, οὐδεμίαν κίνησιν διατάραττε τὴν ἀκίνησίαν τῆς χαριέσσης ἐκείνης θέσεώς της! Ἦτο νεκρά! ἀπέθανε διαρκούσης τῆς νυκτός, καὶ μόνη! Πῶς συνέβη; — ἀγνοεῖται. Τὸ εἰς τὰς χεῖράς της κρατούμενον χαρτίον ἐγράφη ὑπ' αὐτῆς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν ἑσπέραν. Ἴδου τὸ περιεχόμενον: «Ἴδου τί ὁ βασιλεὺς μοὶ εἶπε κατὰ τὴν 29 ἰανουαρίου 1649, τελευταίαν φορὰν καθ' ἣν ἔλαβον τὴν παρηγορίαν νὰ τὸν εἶδω.

«Μοὶ εἶπεν ὅτι ἦτον εὐτυχὴς βλέπων με, καθότι ἐπεθύμει νὰ μοὶ ὁμιλήσῃ περὶ πραγμάτων ἅτινα δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς ἄλλον ἢ εἰς ἐμὲ μόνην, καὶ τοι δὲν ἠδυνήθη νὰ μοὶ τὰ εἶπῃ ὅλα διὰ τὴν βραχύτητα τοῦ χρόνου, ἔλεγεν ὅτι ἐφοβεῖτο μὴ οἱ δεσμοφύλακες τοῦ ἤθελον τὸν ἀποστερήσει καὶ τῆς τελευταίας ταύτης παρηγορίας. — Ἴσως, ἀγάπη μου, λησμονήσεις ἐκεῖνο ὅπερ θέλει σὲ εἶπω, ἐπανέλαθε χύνων ἀπειρα δάκρυα! — Τὸν διεβεβαίωσα ὅτι θέλω γράψαι κάθε λέξιν τοῦ. — Ἀγαπητὴ θυγατερ, εἶπε, δὲν θέλω ὥστε ὁ θάνατός μου νὰ σὰς κάμῃ βαρυθύμους, οὗτος εἶναι ἐνδοξος, καθότι τὸν ὑπομένω ἕνεκα τοῦ Νόμου καὶ τῆς Θρησκείας! » — Ἢτα μοὶ ἔδειξε τὰ βιβλία ἃ ὤφειλον νὰ ἀναγινώσκω κατὰ τοῦ παπισμοῦ, καὶ με διεβεβαίωσεν ὅτι ἐσυγχώρει τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, παρακάλει δὲ τὸν Θεὸν νὰ τοὺς συγχωρήσῃ καὶ αὐτός! Παρήγγειλε νὰ συγχωρήσωμεν καὶ ἡμεῖς τοὺς αὐτοὺς τοῦ θανάτου τοῦ καὶ μοὶ ἐπανέλαθε πολλάκις νὰ εἶπω πρὸς τὴν μητέρα μου ὅτι πάντοτε ἐσκέπτετο περὶ αὐτῆς καὶ ὅτι τὴν ἠγάπησε μέχρι τέλους, προσέθηκε δὲ νὰ τὴν ἀγαπῶμεν καὶ ἡμεῖς καὶ ὑπακούωμεν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἐγὼ ἐκλαίωμεν πολὺ, μᾶς εἶπεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ λυπούμεθα τόσοσιν δι' αὐτὸν, ὅστις ἐμελλε νὰ λάβῃ τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον, καὶ ὅστις ἀπέθνησκε τῇ πεποιθήσει ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἐμελλε ν' ἀναβῇ ἐπὶ τοῦ θρόνου ὃν αὐτὸς ἀπώλεσε καὶ οἵτινες θὰ ἦμεθα εὐτυχέστεροι ἢ ἂν ἔζη αὐτός· ἀλλ' ἀκολουθῶς λαβὼν ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ τὸν ἀδελφόν μου Γλότζεστερ τῷ εἶπε. — «Τέκνον μου, μετ' οὐ πολὺ θέλουν ἀποκόψει τὴν κεφαλὴν τοῦ πατρός σου!...» Ἐπειδὴ τὸ παιδίον τὸν ἐθεώρει προσεκτικῶς, — «ἀκουσόν με καλῶς, τῷ εἶπε, θέλουσιν ἀποκόψει τὴν κεφαλὴν τοῦ πατρός σου καὶ ἴσως σὲ καταστήσωσι βασιλέα, ἀλλ' ἐνθυμοῦ πάντοτε τοῦτο, σὺ δὲν πρέπει νὰ βασιλεύσῃς μέχρις οὗ ζῶσιν οἱ ἀδελφοί σου Κάρολος καὶ Ἰάκωβος. Σοὶ ἐπιβάλλω λοιπὸν νὰ μὴν ἀφῇσῃς νὰ σὲ στενύωσι.

«Τὸ παιδίον ἀναστενάζον βαθέως ἀπεκρίθη ὅτι κάλλιον ἤθελε προτιμῆσαι νὰ τὸ κάμωσι τεμάχια.

«Αἱ ὑπὸ τριαύτης ἡλικίας προφερθεῖσαι αὐταὶ λέξεις συνεκίνησαν μὲν τὸν βασιλέα συνάμα δὲ καὶ τὸν ἐφαιδρυνον. — Τότε τῷ ὡμίλησε περὶ ψυχῆς, τῷ ἐσύστησε νὰ μείνῃ σταθερὸς εἰς τὴν πίστιν τοῦ καὶ νὰ φοβῇται τὸν Θεόν· — ὁ

ἀδελφός μου τῷ ὑπεσχέθη αἰώνιον τῶν ὑποσχέσεων τοῦ ἀνάμνησιν.»

Ἐνταῦθα ὁ θάνατος διέκοψε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς διηγήσεως τῶν ἀποχαιρετισμῶν τοῦ βασιλέως πρὸς τὰ τέκνα τοῦ. Ἐν δὲ τῇ οἰκογενείᾳ μου εὐρίσκεται ἀληθὲς τῆς ἱερᾶς ταύτης σελίδος ἀντίγραφον, θρησκευτικῶς διατηρούμενον καὶ ὃ ἐγὼ πλειστάκις ἀνέγνωσα καὶ διηγήθην, ὥστε ἐνετυπώθη ἀνεξαλείπτως εἰς τὴν μνήμην μου.

Τὸ πτώμα τῆς δυστήνου πριγκηπίσσης μετεφέρθη εἰς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ κατωκίαν ἀνευ οὐδεμιᾶς παρατάξεως. Ὁ δεσμοφύλαξ, ἡ σύζυγός τοῦ καὶ τινες στρατιῶται τὸ συνώδευσαν μέχρι τοῦ Νιούπορτ. Ὁ δὲ μικρὸς πρίγκηψ ἦτον ἐπὶ κεφαλῆς τῆς νεκρικῆς συνοδείας, καὶ ἐκίνει εἰς οἶκτον, τὸ πρόσωπόν τοῦ ἔχων βεβρεγμένον ἀπὸ δάκρυα, καὶ ὢν καταβεβλημένος καὶ λυπημένος εἰς τὸν ἐσχάτον βαθμόν. Κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἦτον ἐλεύθερος νὰ περιπατῇ εἰς τὴν ἐσχάτην, ἀλλὰ μόνον ὅπως συνοδεύσῃ τὸ φέρετρον τῆς ἀδελφῆς τοῦ!

Ὁ διοικητὴς τοῦ Καρισβρούκ ἠκολούθη καὶ οὗτος τὴν νεκρικὴν συνοδίαν, ὅχι πρὸς τιμὴν τῆς θανούσης, ἀλλὰ διὰ νὰ βεβαιωθῇ ἰδίῳις ὁμμασιν ὅτι αἱ διαταγαὶ τοῦ ἐξετελέσθησαν. Ἡ πριγκηπίσσα Ἐλισάβετ ἐτέθη ἐπὶ μολυβδίνου φερέτρου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνεγινώσκετο ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή·

ΕΛΙΣΑΒΕΤ

ΔΕΥΤΕΡΑ ΘΥΓΑΤΗΡ ΤΟΥ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΑΡΟΛΟΥ.

ΤΕΛΕΥΤΗΣΑΣ ΤΗ 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1650.

Ἡ νεκροθήκη ἐτέθη ἐντὸς τῶν ὑπογείων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγ. Θωμᾶ, ὑπὸ καμπυλοειδῇ θόλῳ παρὰ τῷ θυσιαστηρίῳ. Τὰ ἀρχικὰ Ε. Σ. (Ἐλισάβετ Στουάρτη) ἐνεχαράχθησαν ἐκεῖ διὰ νὰ γνωρίζεται τὸ μέρος. Τὸ μνημεῖον τοῦτο ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἔμεινε λησμονημένον.

Ὁ μικρὸς δούξ τοῦ Γλότζεστερ ἐπέστρεψε μᾶλλον ἀποθαμένος ἢ ζῶν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Καρισβρούκ καὶ δὲν ἤθελε νὰ λάβῃ πλέον οὐδὲν φαγητόν. Ὁ Κρόμβελλ, φοβούμενος μὴ ἀποθάνῃ ἐν τῇ φυλακῇ, διέταξε καὶ τὸν ἀπέλυσαν. Μετέβη εἰς Γαλλίαν ἔνθα ἀνεῦρε τὴν μητέρα τοῦ· ἀλλ' ὁ σπῆρος τοῦ θανάτου εἶχεν εἰσδύσει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ. Πάντοτε εἶχε παρούσας τὰς σκιὰς τοῦ πατρός καὶ ἀδελφῆς τοῦ, αἵτινες τὸν

ἐκάλουν εἰς κρείττονα βίον. Ἡ τῆς ἀποκαταστάσεώς του χαρὰ οὐδεμίαν εἰς τὸν πόνον του ἐπέφερεν ὠφέλειαν καὶ ἀπέθανε κατὰ τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας του κατηφῆς καὶ σιωπηλὸς ἐν τινι δωματίῳ τοῦ Whitehall, μὴ θελήσας νὰ λάβῃ οὐδὲν μέρος εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Καρόλου Β'. δοθείσας πανηγύρεις.

Ἄπασα ἡ νῆσος τοῦ Γουάϊτ θέλει δοξάζει τὴν μνήμην τῆς πριγκηπίσσης Ἑλισάβετ!

Εἶδατε, κυρία, ἐξηκολούθησεν ἡ ἀξέρεστος τοῦ δεσμοφύλακος κόρη, τὰς ὠραίαις ἐκείνας σκηνὰς αἵτινες ὑφούνται ἐπὶ τοῦ λειμῶνος ὀπισθεν τοῦ πύργου; Μετὰ 8 ἡμέρας ὅλαι αἱ κυρίαὶ καὶ κύριοι τῆς νήσου θέλουσι συνέλθει πέραξ τῆς βασιλίσσης πρὸς πώλησιν διαφόρων τεχνουργημάτων ἐξόχου ἐργασίας, ἔργων τῶν πλουσιωτέρων κυριῶν τοῦ βασιλείου, ἅτινα μεταβληθέντα εἰς ἐμπορεύματα θέλουσι πωληθῇ πρὸς κατασκευὴν μνημείου ἀξίου τῆς βασιλείας, ἡ ἐλαφρὰ καὶ γλυκεῖα σκιά τῆς ὁποίας εἶναι ἡ ποίησις τῆς νήσου μας. Δύναται τις νὰ φαντασθῇ ὅπόσος χρυσὸς θὰ ἐπισωρευθῇ εἰς τὰς χεῖράς των! Πρὸ δύο ἐτῶν ἡ ἐκκλησία τοῦ Νιούπορτ κατηδαφίσθη, ἀλλ' ὁ πρίγκηψ Ἀλβέρτος ἔθεσε τὸν πρῶτον λίθον νέου ναοῦ παρ' ᾧ μετακομίσθη ἀκολουθῶς καὶ τὸ φέρετρον τῆς πριγκηπίσσης Ἑλισάβετ. Ἐκεῖ θέλει ἀνυψωθῇ καὶ τὸ μνημεῖον, ἡ δὲ βασίλισσα θέλει κατασκευάσει δι' ἰδίων ἐξόδων τὸ ἄγαλμα.

— αἶδον τὸ ἄγαλμα τοῦτο! τῇ εἶπον εἶναι ἡ ἀληθὲς εἰκὼν τῆς πριγκηπίσσης ὅταν εὗρέθη ἀποθαμένη λευκὴ καὶ ἀγνὴ ἐπὶ τῆς κλίνης της. Ἡ κεφαλὴ, ἰδανικῆς ὠραιότητος, ἀναπαύεται ἐπὶ τῆς ἀγ. Γραφῆς, οὐσης ἀνοικτῆς, ἡ κόμη της κατερχομένη ἐπὶ τοῦ τραχήλου, καλύπτει τὸν κόλπον καὶ βραχίονάς της, ἡ δὲ μορφή της ἀγνὴ καὶ θεία, ὡς ἀρμόζει ἐπὶ μνήματος. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἶναι ἔργον τοῦ Μαροκέττη ἀρίστου ἰταλοῦ γλύπτου.

Ἐμείναμεν εἰσέτι στιγμὰς τινὰς σιωπηλαὶ ἐντὸς τοῦ μικροῦ ἐκείνου δωματίου, μάρτυρες τῆς ἀγγελικῆς ἐκείνης ἀγωνίας. Ἡ νύξ προῦχώρει καὶ ἔπρεπε ν' ἀναχωρήσω. Δὲν ἐτόλμησα νὰ προσφέρω χρήματα εἰς τὴν χάρισσαν ἐκείνην κόρην τὴν τόσον ποιητικὴν καὶ νοήμονα, ἀλλὰ τῇ ἐνεχείρισα ὠραῖον βιβλίον μεγάλου τινὸς ποιητοῦ γάλλου, ὅπερ κατὰ τύχην ἔφερον ἐντὸς τῆς ἀμάξης μου, ὡς ἐπίσης καὶ ἐν περιώμιον ὅπερ ἔφερον ἐπὶ τοῦ τραχήλου μου.

Ἀντηλλάξαμεν τελευταῖον ἀποχαιρετισμὸν,

οἱ δὲ ὀρμητικοὶ ἵπποι μου μ' ἐπανέφερον ταχέως εἰς Ρέϊδ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Ι. ΚΑΡΙΝΤΑΒΑΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΙ.

ΧΑΡΙΚΛΗΣ

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝ. ΗΘΩΝ ΚΑΙ ΕΘΙΜΩΝ

ΥΠΟ

ΓΟΥΔΙΕΛΜΟΥ ΑΔΟΛΦΟΥ ΒΕΚΚΕΡ.

—

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ

ΥΠΟ

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ.

—

Ἐκδίδεται δαπάναις καὶ πρὸς ὄφελος

Τοῦ ἐν Κυδωνίαις Ἀναγνωστηρίου

ΑΙ ΚΥΔΩΝΙΑΙ.

—

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου α' Γλίσσου

—

ΤΙΜΑΤΑΙ, δραχ. 3 1/2

—

Ἀρτίως ἐξεδόθη ἡ ἀνωτέρω μετάφρασις ὑπὸ τοῦ εὐπαιδευτοῦ καὶ ἀξιολόγου νέου κ. Ἀριστομένους Σταυρίδου, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας καὶ φοιτητοῦ τῆς Ἰατρικῆς.

Ὁ κύριος Σταυρίδης ἀντὶ νὰ καταγίνη, ὡς ἡ πλειονότης τῶν πεπαιδευμένων, εἰς μεταφράσεις ξηρὰς ἀνουςίων συγγραμμάτων, κατέγεινεν εἰς τὴν ἀνωτέρω μετάφρασιν, ἥτις συνενοῖ ἐν ἑαυτῇ τὸ τερπνὸν καὶ διδακτικὸν συνάμα.

Καὶ τέρπει μὲν, διότι ὁ συγγραφεὺς ἔγραψεν αὐτὴν ἐν εἰδῇ ἐπαγωγῆς μυθιστορίας, διδάσκει δὲ, διότι ἐν αὐτῇ ὡς ἐν κατόπτρῳ δύναται ὁ ἀναγνώστης νὰ ἴδῃ ἐκτυλισσόμενον ἐνώπιόν του ἅπαντα τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν βίον, πάντα τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν προγόνων μας. Εἶναι αἴσχος δι' ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας νὰ σπαταλῶμεν ὥρας εἰς ἀνάγνωσιν δηλητηριωδῶν μυθιστορημάτων καὶ νὰ μὴ ἐγκύπτωμεν ποσῶς εἰς τὴν